

Community Management Network
for Sustainable Development

National Conference 2019

THE DYNAMICS OF COMMUNITY CHANGE

รายงานสืบเนื่อง
(PROCEEDING)

การประชุมวิชาการระดับชาติ
เครือข่ายด้านการจัดการชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4

วันเสาร์ที่ 23 มีนาคม 2562
ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะกรรมการฝ่ายพิจารณาทบทวนและตรวจสอบเอกสารและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาทบทวน
โครงการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4

คณะกรรมการฝ่ายพิจารณาทบทวนและตรวจสอบเอกสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา สโตรบล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ประธาน)
รองศาสตราจารย์ปรีชา วงศ์พิพิธ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนາถวิจิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสุดา ภู่สว่าง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิริรัมย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ตันตะกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.อรยา พรເອີ້ນນິມຄລ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ปริวิทย์ ไวยาชีວะ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ณัภร วิศาลกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาทบทวน

ศาสตราจารย์ ดร. อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์จารุนันท์ เขาวนค์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ปรีชา วงศ์พิพิธ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา สโตรบล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนາถวิจิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสุดา ภู่สว่าง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิริรัมย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ตันตะกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.อรยา พรເອີ້ນນິມຄລ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ปริวิทย์ ไวยาชีວะ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ณัภร วิศาลกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังบรักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงพล พรหมสาขາ ณ ศกлонคร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา พุฒาร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัตน์ แสงคัตรแก้ว	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศราพร พรหมนิมิตกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวรรยา ธรรมอภิพล	มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (ต่อ)

อาจารย์ ดร.สุนี คำนวนศิลป์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร.gap สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์วันชัย เจื่อนบุญ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์รชกร วชิรสิโรม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ธเนศ เกษมตรีธรรม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี อึ้งโพธิ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอมอร์ เจียรนาศ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ ดร.บัณฑิตา หลิมประเสริฐ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ยุทธกานต์ ดีสกุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สาส์นรองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ	ข
สาส์นประธานคณะกรรมการดำเนินโครงการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่าย	
ด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4	ค
โครงการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4	ง
คณะกรรมการฝ่ายพิจารณาบทความและตรวจทานเอกสารและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ ...	ฉ
กำหนดการ โครงการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายด้านการจัดการชุมชน	
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4	ฉ
กำหนดการนำเสนอผลงานวิจัยแบบปากเปล่า โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ	
เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4	ฉ
สารบัญ	ฉ
ป้ายกฐาสวิทยากร	๑
บทความวิจัย	
ห้องศาสตราจารย์ ดร. หม่อมหลวงตุ้ย ชุมสาย ชั้น 8 อาคาร HB7	
ภาพถ่ายทางอากาศ เพื่อการประยุกต์ใช้ทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชน :	
กรณีศึกษาอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	
รักษพล พรหมมาศ	๕
การสื่อความหมายท่องเที่ยว : คุณค่าและแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อการพัฒนา	
การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน	
วราพงษ์ ไชยฤกษ์	๑๔
รูปแบบการเรียกร้องสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเชิงเครือข่ายชุมชนส่วนล้าน	
อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่	
สุภาวดี ภิรมย์ พงษ์ชัย ภูวนາถวิจิตร ชรินทร์ มั่งคั้ง	๒๖
การให้ความหมายและการปฏิบัติงานต่อการสร้างเสริมสุขภาพของบุคลากรและภาคีเครือข่าย	
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลแม่นะ อำเภอ	
เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และ เทศบาลตำบลสันมaphun อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	
ธิติรัตน์ ชาติเดชรัตน์ ทรงวุฒิ ดวงรัตน์พันธ์	๔๐

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ห้องศาตราจารย์ ดร. หม่อมหลวงดุย ชุมสาย “เศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวชุมชน 1” การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาการท่องเที่ยวชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	
ชนบทปั้นฟ้า มนติตา หาญพูด ชังพล พรหมสาขา ณ สกัดนคร.....	52
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	
มนติตา หาญพูด ชนบทปั้นฟ้า ชังพล พรหมสาขา ณ สกัดนคร	60
การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ดำเนินการและขับเคลื่อนโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP	
นวัตวิถี : กรณีศึกษาหมู่บ้านตลาดเจ็ดยอด ตำบลไร่เก่า อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปฐมนิเทศ หุ่นงาม เกศราพร พรหมนิมิตกุล	68
การจัดการการท่องเที่ยวของโรมสเตย์หัวหินคำ อำเภอค่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี	
ณัฐภี แต้สกุล สิริโคกิน แก้วกัญญา นรินทร์ สังข์รักษ์	80
การท่องเที่ยวเชิงภัยพิบัติ กรณีศึกษาบ้านบุนสมุทรเจี้ยน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ	
กวัญนิดา กล้าแสง ราชกร วชิรสิโรจน์	94
การสื่อสารเพื่อส่งเสริม “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ของตลาดน้ำประชารัฐบางกล้ำ	
อำเภอบางกล้ำ จังหวัดสงขลา	
นิติกร วีระแกล้ว นลินนิกา บุนฤทธิ์ ณัฐพร ขันทร์ ยุทธกาน ดิสกุล	105
แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ชุมชนหัวเขา	
อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	
ชุติกานต์ ปานช่วย ชนุตม์ เพ็ชรมงคล ษหารู้ สังข์ทอง ยุทธกาน ดิสกุล	117
แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชีวิต ชุมชนท่าหิน	
อำเภอสหทิพย์ จังหวัดสงขลา	
บุญรากรณ์ จองเดิน สิริรัตน์ หมายจะ โต๊ะ อโนชา พุฒิภูมิพงษ์ ยุทธกาน ดิสกุล	132
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา ศูนย์เรียนรู้สิกรรมไทยบ้านภูลิดา	
ตำบลท่าจะนวง อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	
ธีติพร ทองสุข ปริญญา นาวาทอง ยุทธกาน ดิสกุล	144
การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา รถรางชมเมือง	
เทศบาลนครสงขลา	
จิรัชยา ปฐมนิเทศ บงกชมาศ จันทร์แก้ว พนิดา ประชุมทอง ยุทธกาน ดิสกุล	157

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ห้องประชุม HB 7801 ชั้น 8 อาคาร HB7 “เศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวชุมชน 2” ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงเชิงวัฒนธรรม อำเภอค่านธาร จังหวัดสุพรรณบุรี บริษัท รุ่งเรือง จำกัด บริษัท พิพิธภัณฑ์ จำกัด จำกัด	169
แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนกาชาดใหญ่ อำเภอกรະแสสินทุช จังหวัดสงขลา	
ชนชาติ เครือแก้ว ศูนย์กิจกรรม ตั้งคำ ลิทธิกร ศรีประสาทชัย บุษราคานนท์ ดิสกุล	179
แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กิตติมา คงแก้ว นุศรา แซ่ตั้ง ศศินา เอี่ยงอึ่งเจริญ วิลาสินี พลายชุม บุษราคานนท์ ดิสกุล	190
แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารท้องถิ่น กรณีศึกษา ตลาดใต้โพนด ชุมชนบ้านจันนา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง	
กันตพงษ์ สวนยา กฤตภาส บุนเจริญ ธนาชาติ รักษ์นิยม นันทิกานต์ เศรษฐกุล บุษราคานนท์ ดิสกุล	202
ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนท่าหิน อำเภอสหัสพงษ์ จังหวัดสงขลา	
วรรุษิ พลอดีน สรรส คงฤทธิ์ เอกนที เอกพาณัช บุษราคานนท์ ดิสกุล	214
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทรรามัญดอนกระเบื้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มนธิรา สมจิตต์ มินทิมา เกี้ยวเพ็ง ธนาศ กษัยรัตน์	226
ประเพณีไหว้พระจันทร์แห่งชุมชนชาวกะเจ้า อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สวัสดิยา โรจน์รักษ์กุล พิชญาภา วงศ์พันธุ์ลักษณ์ ธนาศ กษัยรัตน์	234
กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ บ้านสนวนนอก จังหวัดบุรีรัมย์	
รัชฎาพร สุคตachaติ ทิพย์สุคดา พุฒจาร	242
การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์บ้านเกลือพื้นบ้าน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี นันทริกา อรุณรัตน์ ประภัสสร อรุณธิติกุล สุนี คำนวลดีศิลป์	253
ห้องประชุม HB 7802 ชั้น 8 อาคาร HB7 “สุขภาวะชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต” ความรับรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มเกษตรกรภาคนา้ปราม ตำบลปากน้ำปราม	
อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
พลพจน์ สันหนันทร์ ราชกร วชิรลิโอล์ฟ	263

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
แนวทางการปรับตัวของเกษตรกรผู้ผลิตออกุหลาบน้ำนวนภูเตย ตำบลโปืองແຍງ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	
ประเมศ ถุงลือ วิชญารัตน์ นนท์ตา นางชัย ภูวนາถวิจิตร	273
พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ผู้ปลูกมะม่วง บ้านหนองครก ตำบลสันทรราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	
ชฎาภรณ์ เลิศอนันต์ อรักษ์พร เกษบย ทรงพันธ์ ตันตะถุด	281
ผู้ประกอบการสังคมกับการเสริมสร้างความสุขของคนในชุมชนทุกตำบล อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา กัทราพร แสงทวี น้ำรุจนิศา ขวัญชื่น อุทัย บริญญาสุทธินันท์	289
บริษัทประชารัฐรักสามัคคีสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด กับการสร้างความสุข ให้กับคนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	
ศุภกันต์ อิทะสุวรรณ์ จิราพร พจนฯ อุทัย บริญญาสุทธินันท์	302
ความมั่นคงในชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงในพื้นที่ ตำบลเจ็บปัลง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	
นัยต์ประพร จันแท่น เต็มฟ้า แสงสุริยา อุทัย บริญญาสุทธินันท์	314
องค์กรสวัสดิการชุมชนกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ปีนฤารัตน์ แสงสุข ทิพย์สุดา นิมเรือง โสภิดา ลังข์สว่าง เศรษฐรุษิ มุญชวัญ ธนสารณ์ ไอพั่ง อุทัย บริญญาสุทธินันท์	323
แนวการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหารกลางวัน อย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียน วัดนาพร (มนมหาวิทยาลัย) จังหวัดเพชรบูรี	
กันต์ฤทธิ์ จันทร์แพง ร่วมกิจทร สาระทองหน ทิพย์สุดา พุฒาร	337
การดูแลผู้สูงอายุในสถานพักพื้น กรณีศึกษาศูนย์พักพื้นผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ศูนย์พักพื้น ผู้สูงอายุ The NympH Care Home จังหวัดปทุมธานี	
ศิริกนก สร้อยสีคำ เกศราพร พรหมนิมิตกุล	347
การดูแลตนเองด้านการบริโภคอาหารของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม	
ไชยติกา จื้ออาทิตย์ กวิภา บุรินทร์รัตน์ ทรงสุดา ภู่สว่าง	357
ห้องเรียน HB 7702 ชั้น 7 อาคาร HB7 “การจัดการชุมชน”	
ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา	
ญาามาศ วรรินพิพัฒน์ อ.โนนทัย เรืองสังข์ กมลลักษณ์ สินชนะ อุทัย บริญญาสุทธินันท์	369

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ณัฐชา รามัญ นภัสวรรณ ถีเมธิญ ธนาศเกษรศิริชร	381
การศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาล กรณีศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลปากสนุทร จังหวัดสมุทรสงคราม เจนจิรา บูรณประเสริฐกุล สวารยา ธรรมอภิพลด	392
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการขยะขององค์กรบริหารส่วนตำบลคลองแก้ว กรณีศึกษาบ้านสันเหมือง ตำบลคลองแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ศุภกร มะลิแก้ว อรญา ชาธิกอง บริชชา วงศ์พิพัย	402
สถานการณ์และแนวโน้มในการใช้สารเคมีของเกษตรผู้ปลูกดอกกุหลาบ กรณีศึกษา บ้านนาวงเตี้ย ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ นำฝน อุตตะเรือน ลัดดาวลักษณ์ คำยอต ชังชัย ภูวนາถวิจิตร	411
การบริหารจัดการเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมอย่างมีส่วนร่วม ของพื้นที่อำเภอป้านแหลม จังหวัดเพชรบูรณ์ กัญจน พันธุ์เพ็อก สุปรานี ในกาล ทิพย์สุดา พุฒจาร	420
ความทรงจำเหล่าสายพ่านการสร้างพื้นที่ป่าดันน้ำมาดำเนินการ กรณีศึกษาประชาคมรักษ์ป่าดันน้ำ มาดำเนินการลดลงอย่างไร อำเภอคลองหอยโ่ง จังหวัดสระบุรี ธันย์ชนก มูลิกะเจริญ วุฒิชัย หมื่นทิวี ยุทธกานต์ ศิริกุล	433
แนวทางการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ ธิติวรดา ศิริวัฒนสกุล นานิตา ยอดพฟ นงพลด พรหมสาขาก ล ศกลนกร	445
แนวทางการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางยี่เรงค์ จังหวัดสมุทรสงคราม นานิตา ยอดพฟ ธิติวรดา ศิริวัฒนสกุล นงพลด พรหมสาขาก ล ศกลนกร	451
การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนแลรักษาชั้นโรง ตำบลละเล่ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสระบุรี สถาพร มงคลนุตร พงษ์นภา แซ่แต่ เมธชนันท์ เนียมบุญ เออมอร เอียรมาก	457
ห้องเรียน HB 7703 ชั้น 7 อาคาร HB7 “พุตติกรรมศาสตร์ และคอมпромิสต์เพื่อชุมชน” การศึกษาพุตติกรรม การเข้าร่วมชุมชนและมีอิทธิพลของวัยรุ่นไทย กลุ่มที่ชื่นชอบ ดนตรี อิเล็กทรอนิกส์ ชูภาพ ศิริบุญประเทือง สุนี คำนวลดีบี	467

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือและการจัดการซากโทรศัพท์มือถือของผู้บริโภค ^ก กลุ่มเจเนอเรชั่นวาย	
อดิสา เจริญรุจิ / อารยา เกตุรวม สรรวยา ธรรมอภิพล	479
ความคาดหวังเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมรับน้องประชุมเชียร์ของนักศึกษากิจกรรมชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรี	
โปรดเกล้า ภักดีเพชร ธนากร นุชเจริญ ศุภรัตน์ แสงอัตรแก้ว	491
คุณลักษณะภาวะผู้นำในองค์กรกับการยอมรับของนักศึกษากิจกรรมชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรี	
ธารศพงศ์ หัศنةนากะจิตต์ ทิพย์สุชา พุฒาร	504
แรงจูงใจในการลดแก้วพลาสติกด้วยแนวคิดแก้วน้ำส่วนตัวแลกส่วนลดเครื่องดื่ม กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรี	
จันทร์ฉาย ทองรอด นรมน สารผล สรรวยา ธรรมอภิพล	517
ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเลือกใช้พื้นที่เข้าทำกิจการ โครงการ ONE NIMMAN นารีรัตน์ กันธวัฒนะ อิสติยา ศิรินิรันดร์ บริวิทย์ ไวยาชีวะ	528
ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจรับจัดเลี้ยงในจังหวัดเชียงใหม่ จิรรัตติกาด พลอนวี พิมพิภา พรินทรากุล บริวิทย์ ไวยาชีวะ	537
การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Food Stylist ของผู้ประกอบการ ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดเชียงใหม่	
นนท์นภัส ชัยคำมา เพชรรัตน์ มะหมัด บริวิทย์ ไวยาชีวะ	546
การสำรวจความต้องการของผู้บริโภคต่อเด่นพาสต้าปราศจากกลูเตนเสริมคุณค่าทางสารอาหาร กิตติทัต บวรঝบুร สถาชา ก่อเจริญ ณรงค์ ศิริรัมย์	555
การสำรวจความต้องการของครุภักรรมศาสตร์ในการสร้างแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ งานด้านใบอนุญาต	
ชนากานต์ ชูมเรือน ภัตราภรณ์ ปัญโญ ไหญ์ บริวิทย์ ไวยาชีวะ	561
ห้องเรียน HB 7704 ชั้น 7 อาคาร HB7 “ภูมิปัญญา-วัฒนธรรมท้องถิ่น และการวิจัยเชิงพัฒนา ^ก และแนวคิดใหม่เพื่อสร้างมูลค่าทรัพยากรชุมชน”	
การเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญบ้านดอนแก้ว ตำบลลวนคร อำเภอปัว จังหวัดน่าน ศิริกัญญา สมบัติจินดา สุชานาค พุฒบาง เกศราพร พรหมนิมิตกุล	572

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ตำบลหนองปรง อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเพชรบูรณ์	
ทิพวรรณ ปืนแก้ว หทัยกานต์ ชูชำ เกศราพร พระมนิมิตกุล	584
ผ้าซิ่นตีนแดง อัตลักษณ์และภูมิปัญญาผ้าพื้นถิ่นของจังหวัดบุรีรัมย์	
ประภาพร ธรรมนุสา ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว	594
ภูมิปัญญาผ้าทอชาติพันธุ์カラอิงกับวิถีชีวิตรุ่มชนปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ปภาวดี วน้ำค้าง ประษิตร มะنم ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว	602
การส่งเสริมการใช้ผลิตผลทางการเกษตรของชุมชน : การพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมปัง	
ทดสอบแบ่งสาดีด้วยแบ่งข้าวไรซ์เบอร์พรีเจลารีไนซ์	
กนกวรรณ ใจคำ ณัฐพร พงศ์พันธุ์ อรยา พรเมยมงคล	613
การเพิ่มมูลค่าให้ผลิตผลทางการเกษตร : การพัฒนาเม็ดไข่มุกสมน้ำมะเขือเทศ	
โศรยา คำฟู อโณทัย เติมทวีวนิ อรยา พรเมยมงคล	623
การออกแบบตลาดบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำหัวปลี	
กุ้ยฟาง แซ่ผง เจนจิรา กุญชร ณ อยุธยา ทรงสุดา ภู่สว่าง	632
การพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์สินค้า OTOP ประเภทหมวกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	
แสงระวีผ้าไทย	
ฉันชนก เลาหจรัสแสง จิตติชิดา ทองจิตติ อัจฉรา สโตรบล	643
การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สูญ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพรอำนวย ตำบลป่าแಡด	
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	
พรทิพย์ โป๊ะโดย พนาพร โพธิ์พุลดี กันทร วิเศษกุล	651
ภาคผนวก.....	659

การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์นาเกลือพื้นบ้าน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

The Management of Salt field Museum of Amphoe Ban Laem, Phetchaburi Province

นันทริกา ยิ่นศรีว่อง¹ ประภัสสร อรุณธิติกุล¹ และ สุนี คำนาลศิลป์^{*2}

Nantarika Yimsuan Prapasson Arunthitikul and Sunee Kamnuansin

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์นาเกลือพื้นบ้าน และ (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์นาเกลือพื้นบ้าน ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูล โดยการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน ประกอบด้วยบุคลากรจากภาครัฐและตัวแทนเกษตรกรนาเกลือบ้านแหลม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์นาเกลือพื้นบ้าน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการวางแผน และด้านการจัดกิจกรรม ซึ่งมีบุคลากรที่สามารถทำงานอย่างชำนาญ งบประมาณทั้งหมดได้มาจากรัฐ และได้รับความอนุเคราะห์ในเรื่องของเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดแสดงจากกลุ่มเกษตรกรนาเกลือ มีการวางแผนรวมกันในช่วงที่จะจัดนิทรรศการงานประติมากรรมเกลือเท่านั้น ในส่วนของปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการ พ布ว่า พิพิธภัณฑ์ไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร สภาพพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันมีค่อนข้างดี ให้ความรู้และวิทยากรบรรยายตามโอกาส ซึ่งจะแตกต่างจากช่วงที่มีการจัดนิทรรศการงานประติมากรรมเกลือที่จะมีกิจกรรมมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะพิพิธภัณฑ์จัดตั้งเพื่อเป็นกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตร่นนาเกลือรูปแบบหนึ่งของงานประติมากรรมเกลือเท่านั้น ไม่ใช่งานหลักของหน่วยงาน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ พิพิธภัณฑ์นาเกลือ นาเกลือพื้นบ้าน

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the management of salt field museum and (2) to study the problems and challenges in the management of salt field museum, Ban Laem district, Phetchaburi province. The research used a qualitative research method. The data collection used observation and an in-depth interview from target group totaled 10 participants. The target group consisted of personnel from government sectors and farmer representatives from salt field museum, Ban Laem. The research result found that the

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี

² อาจารย์ ดร., ประจำสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี

* Corresponding author: e-mail: sunee@ms.su.ac.th

management of salt field museum, Ban Laem, Phetchaburi province can be divided into 4 areas; which are personnel, budget, planning, and activities. There were some personnel with the ability to work proficiently. The budget was given by the government sector and received assistance in term of tools from salt making. There was a team to collaborate during the period of the ‘Art of Salt’ exhibition. In regards to problems and challenges on the management, it was found that the museum was not properly taken care. The conditions of the museum in the present day only consisted of a board to display knowledge with occasional lecturers. This is different than during the ‘Art of Salt’ exhibition where it consisted of several activities. This is because the museum was established only to be used as a learning activity, which was only a part of the ‘Art of Salt’ exhibition. It was not intended to be the main responsibility of the government sector.

Keywords: Management Salt field museum

บทนำ

พิพิธภัณฑ์เป็นสถาบันภาครัฐที่ให้บริการแก่สังคมและมีส่วนในการพัฒนาสังคม ทำหน้าที่อนุรักษ์ค่านิยม ความรู้ และจัดแสดงมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม (ICOM, 2010: 36 ข้างต้นใน กานต์รี ชนชัย, 2557:1) พิพิธภัณฑ์จึงไม่เพียงแต่มุ่งทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวม อนุรักษ์และจัดแสดงเท่านั้น แต่ต้องมีเป้าหมายที่แท้คือการเป็นสื่อนำความรู้สู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่พิพิธภัณฑ์เองก็ต้องสามารถพัฒนาองค์กรตามอยู่ได้ รวมทั้งมีความน่าสนใจมากพอที่จะดึงดูดผู้คนเข้ามาเรียนรู้อย่างไม่ขาดสายดังนั้นในกระบวนการที่จะทำให้พิพิธภัณฑ์ทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต้องอาศัยรูปแบบการบริหารจัดการที่คิดมาใช้ในการจัดการพิพิธภัณฑ์ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ผ่านการจัดแสดงวัตถุ ภาพถ่าย บอร์ดเนื้อหา หุ่นจำลอง ฯลฯ เพื่อให้ผู้เข้าชมนิทรรศการสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจะได้รับแรงบันดาลใจและเกิดจินตนาการจากสิ่งที่นำเสนอ หรือจัดแสดงส่งผลให้ได้รับความเพลิดเพลินและความรู้ไปพร้อมๆ กัน

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจำนวนหลายแห่ง มีตั้งแต่การจัดแสดงเนื้อหาที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเจาะจงภูมิปัญญางานอย่างโดยเฉพาะ พิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งมีความแตกต่างกันออกໄไป ในเบื้องต้นวิธีการเก็บรวบรวมวัตถุและอนุรักษ์ การนำเสนอวัตถุก็มีการจัดทำในรูปแบบที่หลากหลายขึ้นอยู่กับเนื้อหา เทคนิคที่ใช้ในการสื่อสารและงบประมาณ ความแตกต่างด้านการบริหารจัดการ แนวทางการบริหารจัดการและงบประมาณ มีพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรมหลายแห่งที่อาจกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จในการทำหน้าที่พิพิธภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ มีผู้ให้ความสนใจเข้าชมเป็นจำนวนมาก เป็นที่รู้จักกว้างขวาง และกล้ายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมแห่งหนึ่ง ทั้ง ยังสามารถบริหารจัดการได้ดีและดำรงอยู่มารอย่างต่อเนื่อง (กานต์รี ชนชัย, 2557: 1)

จังหวัดเพชรบูรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และเป็นจังหวัดในกลุ่มพื้นที่หลักที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่เร่งด่วน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545: 3 อ้างถึงใน วิภาวรรณ ปีนี้แก้ว, 2551: 2) จึงได้มีการกำหนดนโยบายของจังหวัดเพชรบูรีในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นให้จังหวัดเพชรบูรีมีบทบาทสำคัญด้านการเป็นศูนย์กลางที่พัฒนาและบริการด้านการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมและความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายทุกประเภท ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นเมืองผลไม้อาหาร และสินค้าหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ท้องถิ่น จนถือได้ว่าเป็น “เมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต” (สำนักงานจังหวัดเพชรบูรี, 2557: 1-3 อ้างถึงใน วิภาวนี เพื่อกบัวขาว และสาวโราษ เพื่อกบัวขาว, 2561) ซึ่งเหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เพชรบูรีเป็นเมืองที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี แต่การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรียังคงมีข้อจำกัดด้วยในแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่น หาดชะอำเป็นส่วนใหญ่ (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543: 4-6 อ้างถึงใน วิภาวรรณ ปีนี้แก้ว, 2551: 2) หากยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว แต่ทรัพยากรธรรมชาติท่องเที่ยวเหล่านี้ยังขาดการดูแล และการจัดการที่เหมาะสม รวมทั้งยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก (สถาบันวิจัยสภาระ แวงลักษณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539: ไม่ปรากฏเลขหน้า อ้างถึงใน วิภาวรรณ ปีนี้แก้ว, 2551: 2) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอป่าสัก ที่ยังคงมีวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตคนริมทะเล ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และชื่นชมความสวยงามที่บรรพบุรุษได้สรรค์สร้างไว้สืบมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน โดยเฉพาะแหล่งวัฒนธรรมเกลือที่ยังมีให้เห็นอยู่มาก

อำเภอป่าสักเป็นแหล่งที่มีการทำนาเกลือที่ใหญ่ที่สุด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเพชรบูรี, 2561) และผลิตเกลือทะเลได้มากที่สุดของประเทศไทย แต่ด้วยสภาพป่าจุบันเกลือทะเลเป็นสินค้าที่ถูกกีดกันจากการค้า จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้าเกลือทะเลจังหวัดเพชรบูรีขึ้น โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จากปัญหานี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์เกลือทะเลไทย ปี 2560 – 2564 เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหางelioทั้งระบบ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบูรี กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร, 2560) และในการจัดทำยุทธศาสตร์มีหนึ่งโครงการที่น่าสนใจ คือ โครงการเส้นทางท่องเที่ยวสายเกลือทะเล ที่เป็นการส่งเสริมการผลิตในภาคการเกษตรให้เชื่อมโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการประกอบอาชีพ การทำนาเกลือของคนในชุมชนให้มีความมั่นคงและยั่งยืน หนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเส้นทางสายเกลือของจังหวัดเพชรบูรี คือ งานประดิษฐกรรมเกลือที่จะจัดขึ้นช่วงกลางเดือนมีนาคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์นาเกลือเป็นศูนย์เรียนรู้รูปแบบใหม่ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำนาเกลือทะเล (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรี, 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากพิพิธภัณฑ์นาเกลือจัดขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงานประดิษฐกรรมเกลือผู้จัดจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีการบริหารจัดการอย่างไร ทั้งช่วงมีงานและไม่มีงานประดิษฐกรรมเกลือ รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์เกลือ ของอำเภอป่าสัก จังหวัดเพชรบูรี ซึ่งข้อมูล

ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะสามารถใช้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์เกลือพื้นบ้าน ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีต่อไป

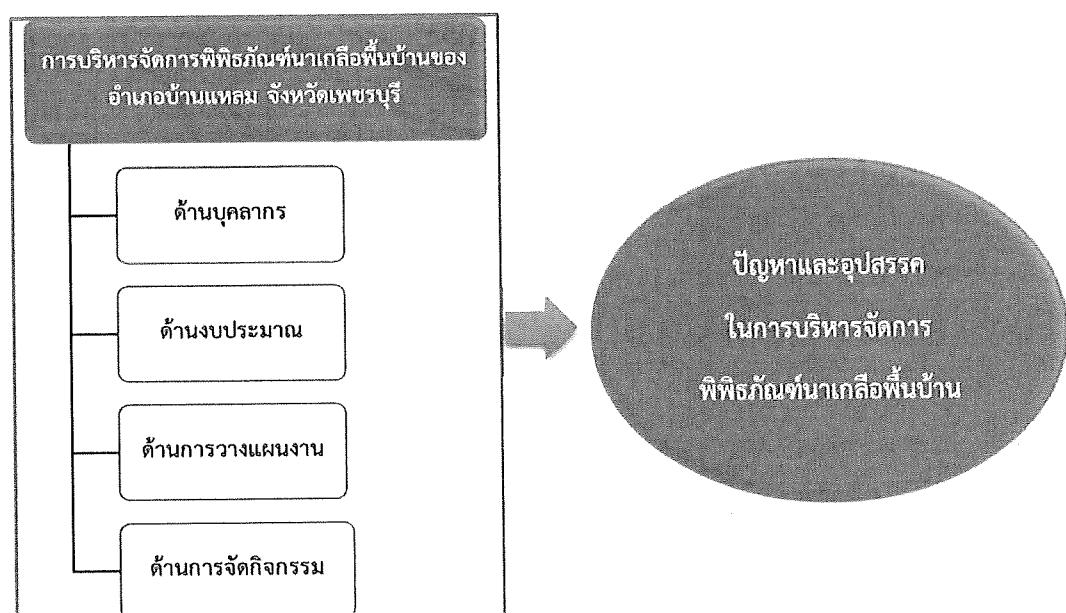
วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาระบบทดลองการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์บ้านของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
- เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์บ้านของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนามจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์บ้านเกลือพื้นบ้าน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ประธาน และคณะกรรมการสหกรณ์การเกษตรชาวนาเกลือบ้านแหลม จำนวน 4 คน ฝ่ายประสานงานพิพิธภัณฑ์ จำนวน 1 คน ประชุมน้ำเกลือ จำนวน 2 คน กลุ่มเกษตรกรทำนาเกลือบ้านแหลม จำนวน 1 คน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้ว จำนวน 2 คน เก็บข้อมูลในระหว่างเดือนสิงหาคมถึงธันวาคม 2561 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนรวม

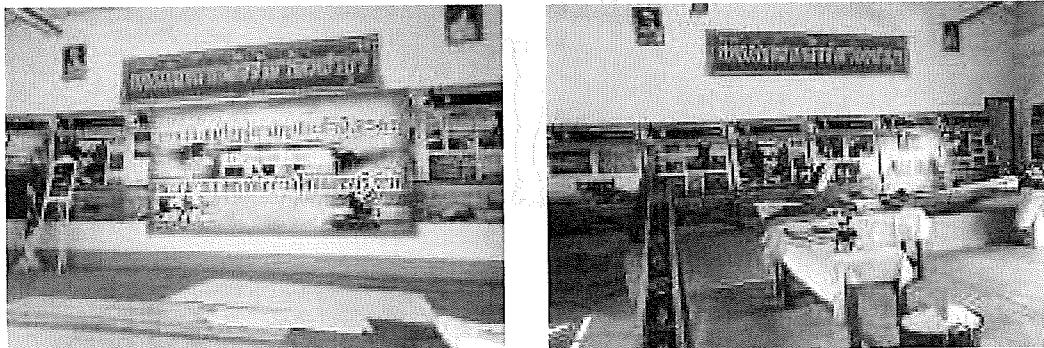
กรอบแนวคิดในการศึกษา ผู้วิจัยสนใจในเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการและปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการของพิพิธภัณฑ์บ้านของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จังหวัดเพชรบุรีมีเส้นทางเดินขายผั่งทะลอด้วยไทย เป็นเส้นทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ และเส้นทางแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวนาเกลือ วิถีชุมชนประมง จึงได้มีการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวสายเกลือทะเล ที่จะส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับเกษตรกรและก่อให้เกิดความยั่งยืนของผืนนาเกลือทะเล ไทย พิพิธภัณฑ์นาเกลือพื้นบ้าน เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเส้นทางสายเกลือของจังหวัดเพชรบุรี ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒย์จังหวัดเพชรบุรี และสหกรณ์การเกษตรเกลือทะเลไทยเพชรบุรี เป็นการจัดตั้งเพื่อสนองนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลและจังหวัดเพชรบุรี โดยนำต้นทุนทางภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นมากำหนดครูปแบบกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นเอกลักษณ์ และพิพิธภัณฑ์นี้ยังเป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ความรู้เรื่องการทำนาเกลือ วิธีการทำนาเกลือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการการทำนาเกลือ แก่ผู้เข้าชมในงานประติมารรมเกลือ ในส่วนของวันธรรมชาติไม่ได้มีงานประติมารรมเกลือ พิพิธภัณฑ์ก็ไม่มีอุปกรณ์ในการแสดง เป็นแค่ห้องว่างเปล่ามีแค่บอร์ดให้ความรู้และวิทยากรบรรยายเท่านั้น และผู้ที่สนใจจะศึกษาข้อมูลจะต้องติดต่อผู้ดูแล เพื่อทางพิพิธภัณฑ์จะได้เตรียมความพร้อมในการให้ความรู้ และจัดหาอุปกรณ์สำหรับการทำนาเกลือ และวิทยากรในการบรรยายให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาเข้าดูงาน

ภาพที่ ๑ พิพิธภัณฑ์นาเกลือ

1. การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์นาเกลือพื้นบ้าน

การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์เกลือพื้นบ้านแบ่งได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการวางแผน และด้านการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร บุคลากรที่ทำหน้าที่บริการและผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1.1 กลุ่มผู้นำทางการเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินงานในช่วงที่มีการจัดกิจกรรมประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเพชรบุรี พัฒย์จังหวัดเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี องค์กรบริหารส่วนตำบลบางแก้ว สหกรณ์การเกษตรชาวนาเกลือบ้านแหลมจำกัด และเครือข่าย Biz Club และเครือข่าย OTOP จังหวัดเพชรบุรี

1.1.2 กลุ่มเกษตรทำนาเกลือบ้านแหลมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรนานาเกลือบ้านแหลม จำนวน 30 คน

1.2 ด้านงบประมาณ งบประมาณ ได้จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานเพชรบุรี จะใช้ในช่วงที่มีการจัดกิจกรรมประติมานกรรมเกลือ ได้แก่ การจ้างเหมาจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัดนพรรມ วิถีชีวิต และสันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเส้นทางเลียนชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ได้แก่ งานประติมานกรรมเกลือ (Art Of Salt) จ้างดำเนินการประชาสัมพันธ์ดำเนินการโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมการจัดงานประติมานกรรมเกลือผ่านสื่อท้องถิ่น และสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รถแทรกประชาสัมพันธ์ แผ่นป้าย รวมทั้งการจัดแสดงข่าวปีละ 1 ครั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จ้างดำเนินการจัดทำประติมานกรรมเกลือ รูปแบบประติมานกรรมจะเปลี่ยนแปลงตามหัวข้อของงานในแต่ละปี และจ้างดำเนินการจัดตกแต่งสถานที่ภายในงาน ออาที ซึ่นต่างๆ แสง สี เสียงภายในงาน นอกงานนี้ยังมีงบที่ได้รับความอนุเคราะห์จากเกษตรกรนานาเกลือ จะเป็นส่วนของการสนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้การทำนาเกลือ เพื่อใช้ในการจัดแสดง

1.3 ด้านการวางแผน

1.3.1 การประชุมแบ่งงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ จะมีการประชุมตามโอกาสที่จะมีการจัดกิจกรรม เพื่อแบ่งหน้าที่และเสนอความเห็นร่วมกัน หน่วยงานที่ร่วมประชุมได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเพชรบุรี มีหน้าที่กำหนดจัดงานเพื่อให้สอดคล้องกับงานอื่นๆ ของจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานพัฒย์ จังหวัดเพชรบุรี ดำเนินการในส่วนของการจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์ภายในงานและร่วมกับ องค์กรบริหารส่วนตำบลบางแก้ว อำเภอป่าสัก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยทีมอาจารย์พูลสวัสดิ์ มนูบ้านศรี ผู้ออกแบบ และเป็นประติมานกรรมเกลือ สหกรณ์การเกษตรนานาเกลือบ้านแหลมจำกัด และกลุ่มเกษตรทำนาเกลือบ้านแหลมรับผิดชอบเรื่องสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการจัดแสดง หน้าที่เป็นวิทยกรบรรยายนอกงานนี้เครื่อข่าย Biz club และ เครื่อข่าย OTOP จังหวัดเพชรบุรี รับผิดชอบเรื่องการจัดกิจกรรมภายในงานรวมถึงจัดหาร้านค้า

1.3.2 การดำเนินงาน เตรียมพื้นที่ในการจัดงานประติมานกรรมเกลือ ในพิพิธภัณฑ์และบริเวณลานหน้าสหกรณ์การเกษตรนานาเกลือบ้านแหลมจำกัด ตกแต่งและแบ่งโซนต่างๆ จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาเกลือสำหรับแสดง โดยการขอความอนุเคราะห์จากเกษตรกรนานาเกลือที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรนานาเกลือบ้านแหลมจำกัด

1.4 ด้านการจัดกิจกรรม กิจกรรมภายในงานพิพิธภัณฑ์เกลือบ้านจะมีกิจกรรม 2 รูปแบบ คือ นิทรรศการถาวรภายในพิพิธภัณฑ์ และกิจกรรมงานประติมานกรรมเกลือ โดยนิทรรศการถาวรภายในพิพิธภัณฑ์ เป็นการให้ความรู้จากบอร์ดความรู้ วิทยกรบรรยายภายในงานที่สนใจจะศึกษาเข้าดูงานจะต้องติดต่อล่วงหน้า เพื่อทางพิพิธภัณฑ์จะได้เตรียมความพร้อมในการให้ความรู้ และจัดหาอุปกรณ์การทำนาเกลือ ส่วนกิจกรรมงานประติมานกรรมเกลือจะจัดขึ้นในช่วงกลางเดือนมีนาคมของทุกปี มีการจัดแสดงประติมานกรรมเกลือ กิจกรรม DIY ให้ผู้เข้าชมภายในงานได้ลองตกแต่งเกลือสีในภาชนะต่างๆ และยังมีนาเกลือจำลอง พิพิธภัณฑ์นาเกลือ

จำลอง ขับรถบดเกลือ และตลาดอิมสูช ในรูปแบบหมู่บ้านชาวประมง ร้านอาหารพื้นถิ่นบ้านแหลม สินค้าทำมือ สินค้า OTOP และสินค้าประรูปสินค้าประรูปที่เป็นของฝากจากเมืองเพชร

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์เกลือพื้นบ้าน

2.1 ด้านบุคลากร ขาดวิทยากรท้องถิ่นบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับเกลือประเภทต่างๆ และวิธีการทำเกลือ ในปัจจุบันมีวิทยากรที่สามารถให้ความรู้ได้อย่างชำนาญอยู่จำนวนน้อย บางครั้งติดภารกิจจะไม่มีคนมาแทน

2.2 ด้านงบประมาณ เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ตั้งเพื่อเป็นเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลและจังหวัดเพชรบุรี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเพชรบุรีที่รับผิดชอบก็ต้องรองบประมาณจากรัฐบาลอย่างเดียวไม่มีงบจากภายนอกที่เข้ามาสนับสนุน

2.3 ด้านการวางแผน ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมและน่าสนใจพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวมากพอ นักท่องเที่ยวบางส่วนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ผู้ที่มาร่วมงานส่วนมากเป็นคนไทยพื้นที่ ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมและทั่วถึงมากกว่านี้

2.4 ด้านการจัดกิจกรรม ภายในงานประติมารรมเกลือบางกอกกรรม ไม่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้มากพอ และส่วนของนิทรรศการถาวรในพิพิธภัณฑ์มีแค่กิจกรรมฟังวิทยากรบรรยายเท่านั้นและเฉพาะมีการติดต่อมาก ไม่มีทุกวัน

อภิปรายผลการวิจัย

พิพิธภัณฑ์นากลือพื้นบ้านเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ผู้เข้าเยี่ยมชมสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ผู้เขียนเชื่อว่าดินแดนวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์และนอร์ดิกนิทรรศการเท่านั้น ให้ถ่ายรูปและใช้เวลาอยู่ในพิพิธภัณฑ์ได้ท่าที่ต้องการ และพิพิธภัณฑ์นี้จัดตั้งเพื่อสอนงโนบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลและจังหวัดเพชรบุรี โดยนำต้นทุนทางภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่น มากำหนดครูปแบบกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นเอกลักษณ์ ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับเกษตรกร และก่อให้เกิดความยั่งยืนของผู้คนนากลือทะเลไทย เมื่อพิจารณาถึงคุณสมบัติและลักษณะต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์นากลือพื้นบ้านตามการจำแนกของพิพิธภัณฑ์ที่สภากาชาดไทย ได้กำหนดไว้พิพิธภัณฑ์นากลือพื้นบ้านจัดอยู่ในประเภทพิพิธภัณฑสถานประจำเมืองหรือท้องถิ่น ที่มีรูปแบบการจัดแสดงเรื่องราวประวัติความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น วิถีชีวิต สังคม ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นสำคัญ เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเด่นทางสายเกลือของจังหวัดเพชรบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติการดำเนินการกลือทะเล ประวัติชนเผ่ากลือทะเล เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการกลือทะเล ตัวอย่างกลือทะเลชนิดต่างๆ วิธีทัศน์ขั้นตอนการดำเนินการกลือทะเล พิธีกรรมเกี่ยวกับกลือทะเล รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมกลือทะเล ในพื้นที่การผลิตแหล่งใหญ่ที่สุดของประเทศไทย อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒยั่งยั่งหัวดเพชรบุรี และสหกรณ์การเกษตรกลือทะเลไทยเพชรบุรี

ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์กลือพื้นบ้านของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเพชรบุรี พัฒยั่งยั่งหัวดเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กัญเพชรบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้ว สหกรณ์การเกษตรชาวนาเกลือบ้านแหลมจากัด และเครือข่าย Biz club เครือข่าย OTOP จังหวัดเพชรบุรี จึงมีบุคลากรที่สามารถทำงานอย่างชำนาญ แต่ก็ยังไม่เพียงในส่วนของวิทยากรท่องถินบรรยายให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาดูงาน และส่วนของพิพิธภัณฑ์ไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร สังเกตได้จากการลงพื้นที่ สภาพพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันเป็นเพียงห้องว่างๆ มีแค่นอร์ดให้ความรู้และวิทยากรบรรยายเท่านั้น ไม่ได้มีการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้การทำงานเกลือ รวมถึงตัวอย่างของเกลือประเภทต่างๆ

กล่าวได้ว่า พิพิธภัณฑ์นาเกลือพื้นบ้าน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีนี้จัดตั้งเพื่อเป็นเพียงกิจกรรมในรูปแบบศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตชาวนาเกลือของงานประติมกรรมเกลือเท่านั้น ไม่ใช่งานหลักของหน่วยงาน ซึ่งช่วงที่มีการจัดนิทรรศการประติมกรรมเกลือยังช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านและชุมชนเกิดรายได้เสริมเนื่องจากมีการนำของที่ระลึก อาหารท่องถินออกไปจำหน่าย สำหรับวันธรรมชาติไม่ได้จัดนิทรรศการงานประติมกรรมเดือกรูปแบบกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์จึงมีเพียงการบรรยายและนอร์ดแสดงความรู้

จากการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์นาเกลือแห่งนี้สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์นี้เน้นช่วงที่มีการจัดนิทรรศการงานประติมกรรมเกลือเท่านั้น ส่วนที่เป็นนิทรรศการถาวรยังต้องปรับปรุงให้พร้อมสำหรับการให้บริการ เช่น การปรับปรุงห้องให้เหมาะสมสำหรับจัดนิทรรศการ ปรับปรุงระบบไฟให้รองรับการติดตั้งสื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น นิทรรศการถาวรควรให้เป็นรูปแบบที่น่าสนใจเพื่อให้ผู้เยี่ยมชมมีความสนใจและเกิดการเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้และเป็นที่สนใจของผู้เยี่ยมชม นิทรรศการ นอกเหนือนี้ควรจัดให้มีนิทรรศการพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้มีผู้เข้าเยี่ยมชมอยู่ตลอดเวลา

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านบุคลากร พิพิธภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในงาน Art Of Salt ถนนสายเกลือ ที่จัดขึ้นเพื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์เดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางเกลือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานเพชรบุรี ได้ร่วมมือกับพัฒนิชย์จังหวัดเพชรบุรี จัดกิจกรรมท่องเที่ยวในช่วงฤดูการทำนาเกลือ โดยการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มผู้นำทางการ และกลุ่มเกษตรกรนาเกลือ

อุปสรรคด้านบุคลากรที่มี จะเป็นส่วนของวิทยากรท่องถินบรรยายให้ความรู้ มีจำนวนวิทยากรไม่เพียงพอ เนื่องจากวิทยากรเป็นเกษตรกรนาเกลือในพื้นที่ ยังขาดทักษะต่างๆ ทั้งในเรื่องของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอธิบายให้ความรู้กับผู้เข้าชม รวมถึงข้อจำกัดของเวลา เนื่องจากการเป็นวิทยากรไม่ใช่งานหลักของเกษตรกร

2. ด้านงบประมาณ งบประมาณที่ใช้มาจากการโครงการส่งเสริมและเชื่อมโยงการตลาดเกลือทะเลของจังหวัดเพชรบุรี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานเพชรบุรี จึงจัดกิจกรรมประติมกรรม (Art of Salt) เพื่อต่อยอดโครงการส่งเสริมและเชื่อมโยงการตลาดเกลือทะเล และได้รับงบประมาณมาส่วนหนึ่งเพื่อ

ดำเนินการจัดกิจกรรม ซึ่งสามารถแบ่งบประมาณเป็น 2 ส่วน ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการใช้จ่าย และงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ขอความอนุเคราะห์จากเกษตรกรนาเกลือ

ปัญหาหลักๆ คือ จะต้องรองบประมาณที่เป็นตัวเงินจากรัฐบาลอย่างเดียว ไม่มีเงินจากภายนอกที่เข้ามาสนับสนุน และอุปกรณ์การทำนาเกลือเพื่อใช้ในการจัดแสดงที่ได้รับความอนุเคราะห์จากสมาชิกกลุ่มเกษตรทำนาเกลือบ้านแหลม เนื่องจากทางพิพิธภัณฑ์ยังไม่มีอุปกรณ์ในการจัดแสดงที่เป็นของพิพิธภัณฑ์

3. ด้านการวางแผน การวางแผนดำเนินการทั้งหมดเป็นการวางแผนของร่วมกันของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานเพชรบูรณ์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ เกลือพื้นบ้านจัดตั้งเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรรายสินค้าเกลือทะเลเจังหวัดเพชรบูรณ์ ในยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มโอกาสการแข่งขัน และช่องทางการตลาดเดิมและตลาดใหม่ กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตร “โครงการที่ 7 เส้นทางท่องเที่ยวสายเกลือทะเล” จะจัดกิจกรรมทุกปีช่วงเดือนกางายนี้ มีนาคม และนอกจากวันจัดกิจกรรมกีฬาสามารถเข้าศึกษาได้แต่คราวติดต่อสอบถามล่วงหน้า

ปัญหาด้านการวางแผนจะมีในส่วนของการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ครอบคลุมและน่าสนใจ ก็ท่องเที่ยวบางส่วนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ผู้ที่มาร่วมงานส่วนมากเป็นคนในพื้นที่

4. ด้านการจัดกิจกรรม ในช่วง 1-2 ปีแรกจะแบ่ง โซนจัดงานออกเป็น 2 ชุด คือชุดที่ 1 พิพิธภัณฑ์เกลือทะเล สหกรณ์การเกษตรชาวนาเกลือบ้านแหลม และชุดที่ 2 การแสดงประติมាពรมเกลือทะเล ต่อมาก็เปลี่ยนให้อยู่ชุดเดียวกันเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว ภายในงานมีการจัดแสดงนิทรรศการประติมាពรมเกลือ (Art Of Salt) และกิจกรรมที่น่าสนใจมากmany ทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการทำนาเกลือทะเล ประโภชน์ของเกลือทะเล เครื่องมือที่ใช้ในการทำนาเกลือทะเล ตัวอย่างเกลือทะเลชนิดต่างๆ พิธีกรรมเกี่ยวกับเกลือทะเล เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกลือทะเล เรียนรู้การทำเกลือจีด รวมทั้งมีการขายอาหารทะเลแห้งและขนมหวานที่เป็นวิถีชีวิตของชาวนาเกลือ อุปสรรคที่พบในด้านการจัดกิจกรรมคือภายในงานประติมាពรมเกลือกิจกรรมบางอย่างไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ส่วนวันอื่นๆ ที่ไม่มีงานประติมាពรมเกลือ จะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมไปเป็นการให้ความรู้จากวิทยากรและบรรยายให้ความรู้ท่านนั้น

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้การทำนาเกลือเพื่อให้มีแสดงตลอดเพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนต่อไป
2. ให้ความสำคัญและพัฒนากิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์เพื่อให้สามารถเข้าชม เข้าศึกษาได้ทุกวัน
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ เกลือพื้นบ้าน ของจำพวกบ้านแหลม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทั่วธรรมชาติอื่นๆ
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาหรือแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งวัฒนธรรมเกลือ รวมถึงพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมเกลือให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(พทท.) สำนักงานเพชรบุรี. (2561). เส้นทางท่องเที่ยว "ถนนเลียบชายฝั่งคลองโคน - ชะอำ EP1".[วีดีโอ]. เพชรบุรี: TAT Phetchaburi.
- งานต์รี ชุมเชย. (2557). การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์: กรณีศึกษาวิวัฒนาการและพิพิธภัณฑ์บ้านไทยอิมทอมป์สัน. สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยคริสตัลล์.
- ชลเขต หิรัญพิค. (2557). การบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวค่ายกรมหลวงชุมพร อำเภอสักหิน จังหวัดชลบุรี สรุปแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำ. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เนตร์พัฒนา ยาภิราช. (2546). การจัดการสมัยใหม่ (Modern Management). กรุงเทพฯ: เช็นต์ทรัลเอ็กเพรส.
- กรณี จำปาทอง. (2555). คุณค่าและความสำคัญของภูมิทัศน์วัฒนธรรมนาเกลือ: กรณีศึกษาน้ำแพรล จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาภูมิศาสตร์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ปัตยกรรม บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2560). เส้นทางท่องเที่ยวสายเกลือ เพชรสุมทรคีรี. เพชรบุรี: ทนศิลป์กราฟิก.
- วิภาวนี เพื่อกบปัวขาว และ สาวรุษ เพื่อกบปัวขาว. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิจัยคณะศึกษาศาสตร์. *Veridian E-Journal*. 11 (2), 509-520.
- วิภาวรรณ ปืนแก้ว. (2551). การศึกษาเพื่อเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี.
- วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาร่างกายและกีฬา แผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยคริสตัลล์.
- ไวโรจน์ สารรัตนะ. (2545). การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พิมพ์พิสุทธิ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). องค์กรและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ชีระฟิล์มและไทเทกซ์.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร. (2560). แผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้าเกลือทะเลจังหวัดเพชรบุรี ประจำปี พ.ศ.2560. เพชรบุรี: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร.